

Tükör által, homályosan

A mai bolgár valóság. Ez jutott az eszembe, hogy ne legyen olyan unalmas mindig a mai magyar valóságról beszélni. Mert itt van például a mai bolgár líra is, sőt — hogy örök aktuálisak lehessünk — egyenesen a legfiatalabb bolgár líráról is tehetnénk ilyen-olyan megjegyzéseket. Csakhogy nem erről van szó. Hanem a hollandról; de nem líra, és nem valóság, hanem egy dal. *Dal a látszatról és a valóságról.* Éspedig az 1877-es Bulgáriáról. Látszólag, persze. De ne kérdezzük, vajon valóságosan látszólag-e. Honnan tudnám. Nem is jártam Hollandiában, honnan tudnám, valóságos-e a dal. És ha ezt megkérdeztem, akkor már nem is olyan fontos, hogy Cees Nooteboom sem járt soha Bulgáriában. (Különböző is: minek járt volna.) De akkor is: hogyan juthat valakinek az eszébe — ha már egyszer annyit gondolkodik látszat és valóság kényes-finom problémáján —, hogy végiglapozza a bolgár történelmet, földrajzot, és még a leghitványabb prospektusokat is mind. Talán bizony észrevett valamit eltérést prospektus és történelem között. Vagy holmi hasonlót a véres-mézes Balkán és a saját világa között. Hogy Bulgária és Hollandia inkább csak a színes kiadvá-

nyokon különbözne annyira egymástól. Vagy csak azon gondolkodott ez a fura nevű hollandus, hogy mit kezdhet egymással egy ezredesi vállrojt és egy sztetoszkóp. Mi köze neki (hát még nekünk!?) mindehhez. Úgy látszik, sajnos, lehetetlen ennyi kérdést megkérdezni. El is hagyjuk őket rendre. Pedig nyilvánvalóan itt csak kérdezni lehet. És csodálkozni. Kulcs lehet egy idézet? — kérdezzük. Íme: „Vagy vannak a dolgoknak olyan tulajdonságai, amelyekkel egyetlen másik tárgy sem rendelkezik, és akkor, minden további nélkül, leírás útján meg lehet különböztetni a többitől, és rá lehet mutatni, vagy ellenkezőleg, több olyan dolog létezik, amelynek valamennyi tulajdonsága azonos, és akkor egyáltalán nem lehet rámutatni ezek közül egyikre.” Így mondja Wittgenstein. S ha ezt tudjuk, akkor már nem is csodálkozunk annyira, hogy bizonyos dolgok, akár össze is cserélődhetnek. Bizony, furcsa talákozások jöhetnek így létre, még manapság is. Például, hogy csak egy egyszerű esetet említsünk, találkozhattunk egy ilyen könyvvel a könyvesboltok polcain. A könyv értéke tíz magyar forint. Látszólag.

P. A.

Elázott élet

A kismadár szájába vette a KIS HERCEG rózsáját — és elrepült. A rózsza volt mindene, de ezt az egyet nem hagyta hátra. Fél, hogy eltapossák. A Nap süttött, de borongós esőfellegek battyogtak komótosan az Ég boltozatján. Neki mégis indúlnia kellett. Valahol távol, egy ismeretlen várt. Pedig ő nem akart elmenni. Pihés buksiját még egyszer utoljára a Földön körbeforgatta, társai utoljára megbúbolták, kettőt csivített, egyet ugrott — és fel szállt az ismert-ismeretlen felé. Messzire szállt a temető előtt és a temető elől. Az eső szép csendesen csepergett. Mintha ő is sajnálná. A madárka tovább szállt és ázott, a könnyű kis esőcseppek ólomsúlyként nehezedtek piciny szárnyaira. Hirtelen visszafordult. A temető felett körözött, pedig élni vágyott, pedig valahol a Csendes-óceán mellett vártak, netán épp a korallzatonok felett, netán épp „Ausztráliában”. De az égi áldás nem kímélte a „little bird”-öt. Lentről nem látszott, de volt még valami parányi csőrében. Egy levél. Búcsú-e, vagy Tatjáné? Nem tudni. Sohasem tudjuk már. Puskin is rég halott. Mert a temető felett a rózsza kihullott csőréből, a levél elázott. A kismadár sem bírta tovább, szárnyai elgyengültek, emelni nem bírta már — s végkifejletként, lelkével együtt lezuhant. Az eső már „Ausztrália” előtt megölte.

Csúri Ákos

Öttömös igazgatói lázban ég (5.)

Döntött a tanácstestület

Hétfo estére zsúfolásig megtelt a helyi művelődési ház nagyterme. Itt tartotta ugyanis nyilvános ülését a tanács, megismételve a tanács tagok egy részének távolmaradása miatt június végéről elhalasztott találkozót. Beavatatlan szemlélő is érezhette volna a feszültséget. A rendőrség képviselőjének beszámolóját a helyi közrend és közbiztonság alakulásáról, türelmetlenül várták végig az emberek. De hiába, ez is a napirendhez tartozott, ha nem is emiatt érkezett a tömeg. Aztán véget ért a rendőri beszámoló — s nehezen partok közé terelhetően kezdtek hőmpölyögni az indulatok.

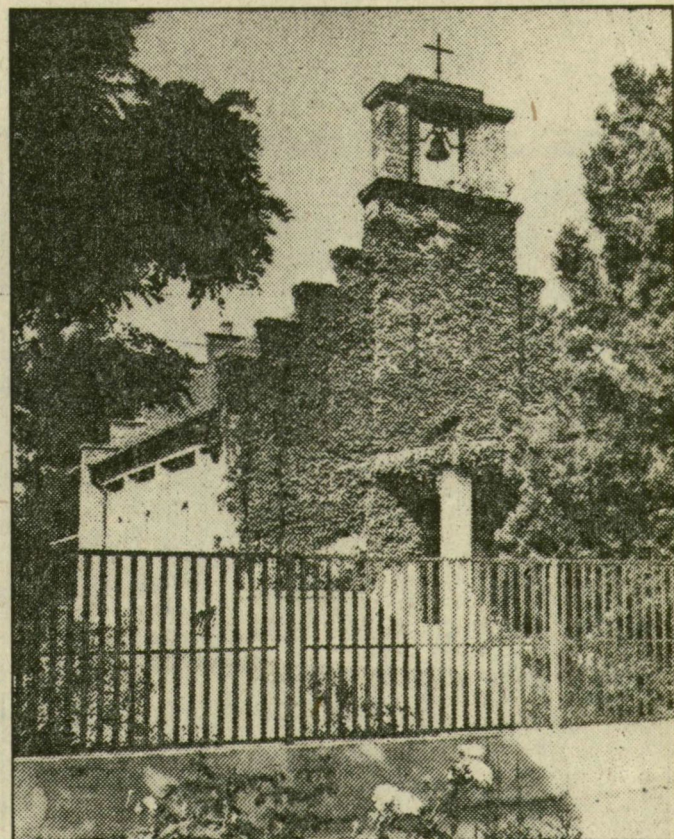
A szocialista államszervezet része

Mindezt megelőzően Bata Ferenc tanácselnök levelet olvasott fel, melyekben választópolgárok három tanács tag visszahívását kezdeményezik, „érdekeik nem megfelelő képviselése” miatt. A tanácselnök bejelentette: a hivatalos eljárást ugyan megindítják, de sok értelme nincs, mert mire lezajlik, addigra túl leszünk a helyhatósági választásokon. Egy másik levelet is felolvasott az elnök, melyben a szülői munkaközösség egy tagja, s a Fidesz helyi szervezetének vezetője a tanácsülés elhalasztását kéri. „A tanácsok, mint a szocialista államszervezet részei, eredményesen szolgálják a népi hatalmat, a lakosság érdekeit” — olvasom a levélben, s ezt a tanács törvényből vett idézetet a Fidesz aláírásával látni, a Fidesz törekvéseinek alátámasztásaként felhasználni — meglehetősen sajátos. De még érdekesebb az, hogy a tanács tagok egy részének legutóbbi távolmaradását a levél írója „összeférhetetlenségnek” nevezi, s ezért „beadványt terjeszt” a szegedi városi ügyészhez, párhuzamosan az aláírások valódiságának vizsgálatát kérő indítvánnyal, s egyben kéri a tanácselnököt: függessze fel a hat tanács tag mandátumát. Talán célszerű lett volna — teszem hozzá én — mindjárt huszonöt botlást méretni az illetőkre, addig is míg igazán méltányos büntetésüket elnyerik.

A Fidesz-vezető Dobó Jolán felszólalása is csupa fenyegetést tartalmazott. Közölte, az új önkormányzat ügyis fel fogja függesztetni Utasít állásából és el fogja zavarni. Vállalja-e ennek a következményeit? — tette föl Dobó Jolán a szónoki kérdést. Tihanyi István, a riportunkban is megszólaló tanár úgy vélekedett: az egész adatlan helyzetet Ács-Kovács Ernőnek köszönheti a falu, aki megcsinálta a bajt, aztán lelépett. Egy középkori hölgy azt javasolta, csak azok aláírását vegyék figyelembe, akiknek iskolás gyereke van, mire egy tanács tag azt mondta: őt a nyugdíjasok is választották, nincs joga figyelmen kívül hagyni az ő véleményüket. A kevés mérték tartó felszólalás egyikét Varga Imre tsz-elnöktől hallhattuk, aki türelme, tisztességes párbeszédre szólította a falu lakóit, s azt is hozzátette: az lenne a jó, ha nem durvulna el annyira a viszony a nézetkülönbségen lévő közt, hogy ne tudnának aztán barátságban meginni egymással egy sört.

Hét, kettő ellenében

Bata Ferenc tanácselnök, bár igyekezett mindenkinek szót adni, az idő előrehalad-

tával fölkérte a tanács tagokat: határozzanak arról, eldöntik-e aznap az igazgatókérdest. A tanács tagok dönteni akartak, s végül a 11 tagból jelenlévő kilenc szavazott (mint ismeretes, Ács-Kovács Ernő lemondott mandátumáról, egy tag pedig nem tudott jelen lenni). A testület hét szavazattal kettő ellenében jóváhagyta a tanács testület választását, és Utasi Istvánt nevezte ki a művelődési központ igazgatójává.

Az eredmény kihirdetése után lassan és csendben indult haza a nép. A teremben még álldogáló, beszélgető emberek között ott ült egyedül, magába roskadtan Utasi István. Nem látszott rajta az a boldogság, amit egy frissiben kinevezett igazgatóról gondolna az ember.

„Rajtuk nevet most majd a környék” — hallottam egy fiatal férfi hangját kifelé menet. Ezen is gondolkodtam azon a késő esti órán, amikor hazafelé tartottam. S azon is: a falu népének egy része most bizonyára kudarcnak érzi, amit átélt. Lám: nem azt az embert nevezték ki igazgatónak, akit sokan szerettek volna.

De valóban kudarcról van-e itt szó? Nem. Inkább arról, ügyesen szervezett aláírásgyűjtéssel, az emberek felcukkolásával, régi sérelmek előbányászásával belecselezte a falu lakóit egy olyan ügybe, ami — nem az ő ügyük. Szakmai kérdéseket ugyanis nem szabad eldönteni népszavazással, sőt örülni kell annak a lehetőségnek, hogy sokéves diktatúra után végre a szakmai műhelyek maguk választhatják meg vezetőiket. A demokrácia

nem azt jelenti, hogy mindenki beleszólhat mindenbe...

A másság tolerálása

Ördögi körben vagyunk: évtizedekig hatalmi szóval, kívülről döntötték el, kik legyenek a vezetők. A sok alkalmatlan vezető kitermelte maga mögött az alkalmatlan emberek tömegét, s most odáig jutottunk, hogy ezen emberek választanak maguknak vezetőket az ország sok-sok munkahelyén. Biztosítani a megmaradt előrevivő, fejlődőképes, haladó, de igen gyakran kisebbségben lévő erők előrejutását — ez az egyik legnehezebb kérdése napjaink forrongó közéletének. Sebben a forrongásban nyugalmat találni csak a másság tolerálásával, a velünk együtt vagy tőlünk függetlenül létező közösségek döntésének tiszteletben tartásával lehet.

Nagyméretű Király Zoltán-plakátot mutat fel egy idős hölgy a tanácsülésen. „Ismerik ezt az embert?” — kérdezi drámai hangon. Bólogatnak, igenelnek az emberek. „En ezt a képet a földön találtam. Letöröltem, hazavittem, a hűtőszekrényen őriztem. Aztán egyszer döbbsen láttam: valaki feketével lefestette az egyik szemét. Kérdeztem az unokámat: ki tette? S tudják, mit választott?” Nagy csendben várjuk a bejelentést. „Az Utasi-gyerek” — lebbenti le a fátylat a homályról a néni, mire nagy nevetés tör ki a teremben. Kicsit megnyugszom. A demagógiák felismerése növelheti a közös platformot. Nehéz játszma a demokrácia.

(Vége.)

Balogh Tamás

Utóhang

Csöng a telefon: írjam meg Volford Gézáné nyilatkozott az újságban, mert több Volfordné van. Jelentkezik Dobó Jolán: írjam meg, hogy ő nem „zsídózott”. Meghallgatom a magnófelvételt: jól hallható a leírt mondat. Dobó Jolán azt állítja: három tanúval tudja igazolni — nem ő mondta. Nincs fórum, amelyik ne fogadná el így az állítást.

Hatodik napja tartó cikksorozatnál furcsa is lenne, ha nem kapna leveleket, telefonokat az ember. Névtelent is, névvel jelentkezett is — ahogy ez már megszokott. Van, aki találkozót ajánl: ő még tudna érdekeset mondani, történeteket, „disznóságoknak”, amit megírtam. Van, aki más faiból hív, és arra biztat, hozzájuk is menjek, mert náluk is „áll a bál”. És sokan vannak, akik elfoglaltsággal vádolnak. Csak abban tér el a véleményük, hogy kivel szemben vagyok elfoglalt. Van, aki szerint az egyik; van, aki szerint a másik tábor a kegyeltem. Fölhív valaki: tudja, hogy engem Gyarmatiék lefizettek. Másik telefon: tudja az illető, hogy Utasiéktól tehenet kaptam. Üzenem: a tehen a fürdőszobánkban áll, a gyerekeim tejben fürdenek, s a Gyarmatiéktól kapott pénzből etetem az Utasiéknak (balogh)

Ha két főiskola összefog (2.)

Hittanárképzés Szegeden

A szegedi Hittudományi Főiskolán kezdeményezték először a világiak bevonását a lelképásztori szolgálatba, így az intézmény levelező tagozatának beindítását. Am ezt 1978-ban — külső kényszer hatására — megszüntették. A kényszer szorításának enyhültével, 1984-ben újra lehetővé tették, hogy a keresztény tanítás iránt érdeklődő, bármely korú, bármely hivatású és vallású embernek felsőfokú hitoktatást adjanak.

— Ezt a lehetőséget továbbra is biztosítjuk. Am a Hittudományi Főiskola levelező tagozata — amelynek anyaga hasonló a nappali tagozathoz — az idén már 5 éves képzés után ad diplomát — mondta Sárai János, az intézmény oktatási rektorhelyettese. — A levelező tagozaton a tudás megmérhető a vizsgákon, de az illető emberi, keresztényi viselkedése, erkölce és tanító-nevelő feladatra való alkalmassága dönti el, hogy milyen típusú iskolába kap hitoktatói megbízást. Az elmúlt hét esztendőben az ország minden részéből voltak hallgatóink, akik közül 80-an szereztek diplomát. Ők is megkaphatják egyháztól a hitoktatói megbízást.

— A tanárképző főiskolával való együttműködést az úgynevezett nappali tagozatos hittanári és bármely más szak esetében önök milyennek látják?

Ki viselje a terheket?

— Legalább egy évre van szükség ahhoz, hogy feloldjuk a jelenleg létező ellentmondásokat, megoldjuk a most még élő problémákat, s olajozott legyen az együttműködés. Például: a Hittudományi Főiskola és Pápnevelő Intézet nappali tagozatán 6. levelező tagozatán 5 éves az oktatás, míg a tanárképző főiskolán 4 évig tanulnak a diákok. Ezt az „eltolódást” ki kell küszöbölni. Továbbá a minisztériummal egyezkedni kell, hogy mely intézményhez tartoznak a kus középiskolák hittan-

itt is, meg a tanárképző főiskolán is tanuló hallgatók, azaz ki biztosítsa részükre például a kollégiumi férőhelyet, az ösztöndíjat. Tisztázásra vár, hogy a Hittudományi Főiskola „átvesz” egy tanári szakot, akkor ennek anyagi terheit (a tanári kar megnövekedett feladata; az eddig „dotációdmentes”, ezért drága jegyzeteink kiadását) ki vállalja, mert ezt a hallgatókra nem lehet hárítani. A mi főiskolánk elsősorban papnevelő intézmény. Az egyház törvényei szigorúan megszabják, hogy ezt el kell különítenünk a főiskolától. Am a zsúfoltság már most nagy (erről magam is meggyőződtem U. I.), hiszen például az oktatók kicsi lakoszábaiban vizsgáztatnak — van, aki 160 diákot —, a legnagyobb terembe se fér be a levelező tagozat első évfolyamának 180—200 hallgatója, a könyvtár bővítésének akadály, hogy nincs hely a polcokon... Most visszkapjuk az intézményünkhöz korábban hozzátartozó egyik emeletet, ami jelenleg a SZOTE Apáthy Kollégiumának második szintje. Új előadótermek kialakítására van égető szükségünk, ezért (fokozatosan) vissza kellene kapnunk intézményünk egykori egész épületét, továbbá a tanárok elhelyezését szolgáló Kálvária utcai épületet. A város vezetőitől e téren konkrét lépéseket várunk.

— Hány új hallgatót fogadnának, milyen felvételi követelményt támasztanak? — A jelentkezők alapvető vallási műveltségéről szeretnénk képet kapni, a katolikus középiskolák hittan-

könyvének forgatását ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. Úgy gondolom, 20—30 nappali tagozatos, tanár szakos diák fogadására vagyunk képesek.

Egy az egyenlők között

— Csak katolikus hittanár képzésére vállalkoznak?

— Szegeden más vallásnak nincs felsőfokú képzési intézménye. Itt katolikus hitoktatói képzés folyik. Am mi az egyenlők között egyek akarunk lenni, ezért, ha más egyházi közösségek igénylik a segítséget, készek vagyunk az együttműködésre. A tanárképző főiskola megkérdezi erről az itteni egyházak képviselőit.

— A hitoktatás bevezetése körüli feszültségekből mit érezkel a Hittudományi Főiskola?

— Az igazi változás hosszú folyamat eredménye. A hitoktatás bevezetése körüli félreértés egyik oka, hogy nem teszik egyértelművé: az iskolai hitoktatás — vallási sajátosságok figyelembevételével — általános ismereteket ad, melynek segítségével a tanulók eligazodnak a keresztény kultúra, gondolkodás kérdéseiben. Emellett létezik a belső lelkiélet formálását szolgáló nevelés, a katekézis. Most a hívők közösségei kifejezhetik, hogy igénylik: bizonyos vallási ismeretek megszerzésében segítsék gyermekeiket azokban az iskolákban, melyeket az ő pénzükből is tart el az állam. Jellemző magatartás, hogy ez a megfogalmazott igény másokban féltelmet kelt, mert az egyház fellépésében a hatalom egyik formáját látják. Az egyház nem akar erőszakosan föllépni, „hatalmunkkal” szolgálni akarunk.

Újvási Ilona